

izhaja vsaki četrtek ob 3. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Vetrarini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ul. št. 16.



Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Gosposka ul. 9, v ulici Suvio Pellico, v ul. Ponte Nuovo 9, v Kapucinski ulici 1, v prodajalni »Kat. tiskov. društva« ul. Carducci, v Šolski ulici Nunske ulici, na Josip Verdiejevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, po 8 v. Oglasi in poslanice se računajo po petit vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v, dvakrat 12 v, trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XXI. letnik.

V Gorici, 16. januarja 1913.

3. številka.

## Proti oderuštvi.

«Denarni trg je nemiren» pravijo ljudje, ko vidijo, kako se zvišuje obrestna mera od dne do dne. Ko bi hoteli pa pogledati za kulise, bi videli, da so pravzaprav nemirni le bogati spekulantni in kapitalisti, ki porabijo vsako priložnost, da si bolj bogato napolnijo svoje žepe. Vse ljudstvo, posamezniki, društva in države se morajo ravnati po teh spekulacijah. Posamezniki in cele države so dandanes usuznjene kapitalu oziroma judovskim kapitalistom.

Sv. cerkev se je skozi celi srednji vek borila proti kapitalu in judovskim spekulacijam. V tisoč letih tega boja ste cerkev in z njo združena država ustanovili razne naprave in izdali razne zakone, ki so omejevali pogubonosno delovanje kapitalizma oziroma obrestovanja. Proti koncu srednjega veka in v začetku novega veka pa je človeški uporni duh podrl vse meje, vse jezove in branove, ki so zadrževali delovanje judovskega kapitalizma. Kakor se zažene deroča reka, ko naraste, v jezove in branove, jih podere in odnese ter se vlije čez rodovitna polja, vrtove in travnike kjer vse razrije in z gruščem pokrije — tako se je zagnal nesrečni kapitalizem, ko je podrl jezove in branove, ki mu jih je postavila cerkev v srednjem veku, v krščansko ljudstvo, je podjarmil in usužnjil. Ako pogledamo okrog sebe, vidimo, da je vse ljudstvo zadolženo in da mora plačevati ogromne obresti, ki je vedno bolj zadrgujejo. Kapitalizem ni usužnjil le posameznikov, ampak tudi države. Države morajo sedaj plesati, kakor hočejo bogati judovski kapitalisti. Ti diktirajo postave, ti določajo število vojakov ni moč orožja, ti napovedujejo vojske itd.

Sv. cerkev je učila in uči še dandanes, da naj si človek pridobiva premoženje z delom svojih rok, da mora jesti svoj kruh v potu svojega obraza, — kapitalisti pa bogatijo brez dela in brez potu. Zanje dela kapital, ki nima ni rok ni obraza. To je narobe svet.

Pravijo, da je suženjstvo odpravljeno. Da, cerkev je staro suženjstvo odpravila, toda kapitalizem je rodil novo suženjstvo, ki je prav tako hudo kakor staro. Razumni človek, ki ima nevtrajno dušo, je postal suženj mrtvega kapitala. Vse ljudstvo vzdihuje pod železno roko kapitalizma ali obrestovanja. Krščansko ljudstvo mora s trdim delom znašati skupaj, da se množijo zlati kupi kapitalistov, ki žive brez dela.

Te in enake misli se nam vzbujajo, ko beremo dan za dnem, kako raste obrestna mera. Vsled spekulacij judovskih bank in judovskih kapitalistov je tudi naša dežela občutila veliko škodo. Veliki kapital je se svojo železno roko pritisnil tudi na naše posojilnice, ki imajo namen tlačiti obrestno mero in

reševati krščansko ljudstvo iz sužnosti. Dan za dnem beremo, kako je morala ta ali ona naša posojilnica povišati obresti na vloge in posojila. Ljudstvo vzdihuje, ko plačuje zvišane obrestne svote.

To je velika škoda, ki jo trpijo v prvi vrsti kmetje in delavci, ki morajo te obresti se svojimi žulji skupaj spravljati. Obresti so že zdaj tako visoke, da jih naše zadolžene kmetije ne morejo več prenašati.

Zato pa moramo vedno pred očmi imeti pravi namen vseh naših kmečkih posojilnic in gospodarskih zadrug ter ne smemo višati obrestne mere, dokler si kakor-koli moremo pomagati. Namen naših zadrug in sploh vsega našega krščansko-socialnega delovanja ni lastni dobiček, ampak pomoč kmečkemu in delavskemu ljudstvu. V tem zmislu moramo tudi ljudstvo podučevati, da ne bo zahtevalo povišanja obrestne mere na vloge, ker povišanje obrestne mere na vloge zahteva povišek tudi za posojila. Imejmo vedno pred očmi namen krščansko-socialnega delovanja!

## Novi društveni zakon.

Dne 28. dec. 1912 je državni zbor sprejel novi društveni zakon. Dosedanji zakon je bil zlasti glede političnih društev nezadosten. Politična društva niso smela biti med seboj v zvezi, niso smela sprejemati žensk, mladoletnih in nezencev. Novi zakon določa, da smejo tudi politična društva biti v zvezi, da smejo tudi ženske in mladoletni od 21. leta dalje biti člani. Glede inozemcev prepušča novi zakon odločitev političnim deželnim oblastem. Politična društva ne bodo smela imeti podružnic. Osnovati se bodo morala povsod samostojna društva, ki bodo pa smela biti v zvezi. V slučaju, da politična oblast zvezo razpusti, se s tem ne razpustijo posamezna društva. Društvo, ki bo raztegovalo svoje delovanje na več dežel, bo smelo začeti poslovati, ko dotična deželna oblast potrdi pravila.

Do sedaj je le ministerstvo smelo tako društvo potrditi. Tudi priglaševanje članov politični oblasti odpade po novem zakonu. Le na poziv politične oblasti bodo morala društva prijavljati imena svojih društvenikov.

Novi zakon je zelo važen in bo brez dvojbe provzročil preobrat v naših političnih organizacijah.

## O liberalizmu.

(Dalje.)

Liberalizem je tudi sovražnik delavskega ljudstva. Saj liberalci ne smatra delavca za podobo božjo, ne za sobrata, ki ima istega Stvarnika in Od-

rešenika in isti smoter kakor oni, kateremu ni potreba služiti kruha v potu svojega obraza. Neki starodaven Grk je dejal: »Rokodelec ne zasluži imena državljana; med njim in sužnjem ni razočka, on nima plemenitega mišljenja.« Isto pravi liberalci. Delavec mu je le »moč«; ta moč se pridobi, rabi, obrabi, zavrže. Delavci so bitja nižjega reda, za to izvoljena, da so podnožje za vzvišene kapitaliste. Ko so bile vlade najbolj liberalne, so tudi delavce najbolj izsesavali in tlačili; bil je tedaj najdaljši delavski čas, nedeljsko delo, otroče delo, najmanjša dnina, ženska konkurenca, poljubno odpuščenje od dela; v nesreči in starosti je bil delavec vržen na ceste, nič ni dobil za počitek. V novejšem času se je nekoliko omejilo to sesavanje liberalnega kapitalizma in je za delavce usoda nekoliko bolj človeška; ali to je odtod, ker je v tem liberalizmu izgubil nekoliko svoje močnosti in so zares človekoljubni činitelji zlamili njegovo krutost. Dandanes liberalizem ne more vladati več tako prosto. Odtrgana mu je krinka z obraza in — vidi se satanska podoba! Oveje oblačilo mu je strgano in pokazala se je volčja natura. — Upamo, da bo še bolj pojemal liberalizem, kakor je že. In zakaj to?

II.

Liberalizem je lažnjiv, resnice ni v njem. Laž pa ne more obstati dolgo. — Človek se ne more zadovoljiti z lažjo dolgo časa, palme jo od sebe kot tujo, nenaravno reč. Liberalizem je živél preveč razuzdano in se je postaral prehitro, in za to postal zaničljiv, ostuden. V svojej ošabnosti je imel ljudstvo za neumno, bojazljivo in slabotno. Ali ljudstvo zna vendar še misliti, je srčno in možato. Pogledjmo po državi, kako se oživlja krščanska zavest pri delavcih; ali na Kranjsko, kako je ljudstvo osramotilo liberalce pri volitvah!

Veliko zaslugo za odpravo liberalizma ima bivši sv. Oče papež Leon XIII. V svojej encikliki »Genus humanum« (Človeški rod) se obrača naravnost zoper nerazdružljivega tovariša liberalizma, zoper framptonstvo, prostozidarstvo. L. 1891 je obdelal Leon XIII. delavsko vprašanje tako, da se je čudil ves omikan svet; in navdušil vse, ki imajo čuteče srce za ljudske bolečine. V pismu »Inscrutabili« je popisal moderne človeške družbe in sklenil: »Vzrok teh nesreč je; ker zaničujejo ljudje vzvišeno oblast cerkveno, ki vlada ljudi na božje povelje in je branila zoper vsakega.« V nekem pismu do vseh cerkvenih knezov popisuje sveto zakon (1886). Tu govori o bistvu zakona, zameta civilno poroko in zakonsko ločitev. Tudi opominja, resno, naj bi si katoličani zopet priborili katoliško šolo. Šolo imenuje bojišče, na katerem bodo učitelji odločili ali naj bo prihodnost krščanska ali brezbož-

na! Papež stoji na vrhu trdnjave ter zré povsod okrog; od tu svari opominja, bodri in osrčuje!

(Dalje pride.)

## Politični pregled.

Vojna in mir.

Mnenja o mednarodnem položaju se spreminjajo od ure do ure, kakor vreme v mesecu aprilu. Danes poročajo listom iz Londona, da se je položaj zboljšal ter, da pride že v kratkem do sklepa miru, jutri pa zaženejo že zopet isti listi vojni šum ter strašijo svoje brave z nevarnostjo ne samo nadaljevanja vojske med Turčijo in balkanskimi zavezniki marveč tudi z nevarnostjo evropske vojske. Da imajo vmes svoje roke tudi brezvestni borzni spekulanti, to je samo ob sebi umljivo.

Le eno je res in to je da so se pogajanja med Turčijo in balkanskimi zavezniki pretrgala in da se ne ve, kdaj bodo zopet pričela in ali bodo sploh pričela. Gotovo je tudi, da se nahajajo še vsi zastopniki Turčije kakor tudi zastopniki balkanskih zaveznikov v Londonu, kjer čakajo na odgovor Turčije, ki ga bode dala na noto velesil, katera nota ji bode izročena te dni in v kateri noti opominjajo velesile Turčijo naj se udá. Uda naj se posebno v zadevi Odri-na, katerega naj prepusti Bolgarom, zadelo pa glede egejskih otokov pa naj prepusti velesilam, da one to vprašanje rešijo. Spor med Bolgarijo in Rumunijo se hode poravnati mirnim potom. Ravno tako je vprašanje gledé jadranske luke med Avstrijo in Srbijo baje že rešeno. Le glede mej, katere naj bi imela nova avtonomna Albanija si niso velevlasti še na čistem. Pa tudi to vprašanje ne bode izzvalo resnega konflikta med Avstrijo in med Rusijo. Iz vsega tega bi se dalo torej sklepati, da do evropske vojske, ali recimo do vojske med Avstrijo in Rusijo ne pride in da pride k večjem le še do nadaljevanja vojske med Turčijo in med balkanskimi zavezniki, kar pa bodo skušale velevlasti na vsak način preprečiti.

## Darovi.

Jubilejni darovi za »Slovensko Sirotišče«:

P. n. gg. N. N. 20 Kron; Blaž Prešern 60 vin.; Malka Ternovec Grgar 20 vin.; Marija Wolf, Idrija ob Bači 1 K; Dobra oseba 3 K; Ivan Čotar, Dornberg 40 vin.; Josip Šuligoj, Vogersko 20 vin.; Vincencij Kožuh, Osek 20 vin.; Ivan Černe, gostilničar na Sv. Gori 2 K 20 vin.; Anton Brilj, krojač Miren 10 v.; v nabiralnikih: v gostilni g. Josipa Gorjanc 1 K 66 vin.; v gostilni na Sv. Gori (Černe) 2 K 80 vin.; N. N. 1 K. Šebreljska štedilnica in posojilnica zadnji obrok ustanovnine 50 K.



Za »Alojzijevišče:

Ferdinand Resen, trgovec, Gorica eno preprogo za kapelo in 6 zimskih maj za uboge dečke; g. Ludvik Kumar, župnik, Biljana 30 K; g. Frančišek Andrišek v spomin na prijateljski sestanek v Kobaridu 5 K; Frevz, knez in nadškoj Mons, Frančišek Sedej 30 K; g. dr. Josip Ujčić, c. kr. dvorni kaplan, Dunaj 20 K; v. g. dr. Josip Ličen 10 K; g. Frančišek Kranjec, župnik, Šturje 10 K; v. g. Jakob Pirih, vikar, Vipolže 10 K; duhovnika Vipolže 10 K; v. g. Ivan Rejec, župni upr., Aidovščina 10 K; Iv. Pelicon, pek, mojster 5 K; Martin Poveraj, kroj, mojster, Gorica, Lojk Tomaž — Černiče 70 K. Bog plačaj!

Za »Šolski Dom«:

je daroval p. n. Ivan Černe, gostilničar na sv. Gori 2 K. Tofiko tudi za Alojzijevišče.

Za »Slov. katol. društvo:

P. n. F. Reščič 1 K.

Darove za Sklad »Slov. Sir.« priobčimo zaradi pomanjkanja prostora prihodnjč.

## Domače in razne vesti

**Blagopokojni gospod dekan Jos. Skočir je tik pred smrtjo** poslal po nakaznici naročnino za »Primorski List« in dodal še 10 K za sirotišče. Vsemogočni naj v nebesih obilo poplača njegovi plemeniti duši!

**Povišanje v službi.** V VI. raz. je pomaknjen g. Viktor Bežek, c. kr. ravnatelj tukajšnega moškega učiteljišča. — V VIII. služb. razred je pomaknjen g. Ivan Sokoll, učitelj glasbe, na ravno istem zavodu.

**Odlikovanje.** Policijski poduradnik g. Anton Pavletič iz Rubij dodeljen tržaškemu policijskemu ravnateljstvu, je bil odlikovan od črnogorskega kralja Nikole z zlato kolajno Danilovega reda.

**Sklicanje goriškega deželnega zbora.** »L' Eco del Litorale« hoče vedeti, da bo goriški deželni zbor v kratkem času sklican k zasedanju.

**Sklicanje državnega zbora.** Listi poročajo, da bode poslanska zbornica imela svojo prihodnjo sejo dne 27. t. m. To zasedanje bode kratko. Trajalo bo najdalje baje le do 7. februarja. V tem zasedanju bode imela zbornica edino nalogo rešiti mali finančni program, ki bode obsegal preuredbo osebno dohodninskega davka, davka na žganje, davek na tanieme, davek na avtomobile in mogoče tudi davek na užigalice.

**Dobrovo.** V nedeljo so imeli koloni iz zapadnih Brd na Dobrovem sestanek, ki so se ga udeležili kljub slabemu vremenu v prav obilnem številu. Govor je bil o ustanovitvi kolonske podružnice za zapadna Brda. Predlog je bil sprejet. Povdarjalo se je, da se mora naša organizacija poživiti zlasti v zapadnih Brdih n. pr. v Šlorencu itd. Zaupniki se morajo potruditi, da društvo tam ne zaspi. Splošna želja vseh zbranih kolonov je bila, naj bi društvo tudi v javnosti bolj krepko nastopalo. Koloni morajo biti močnejši in ne mevž!

**Trčenje dveh parnikov v tržaškem pristanišču.** Pri vходу v staro pristoisko luko v Trstu je trčil Lloydov parnik »Gorizia« v parnik »Gina«. Sunek je bil silen. »Gina« se je kimalu nato potopil. »Gorizia« pa so odpeljali težko poškodovano v ladjedelnico.

**Vlak povozil vojaka na straži.** Na Dunaju je včeraj povozil vlak vojaka, ki je stal na straži na nekem mostu Fran Josipove železnice.

**Na tri dni zapora** je bil obsojen Alojzij Infanti iz Brume, ker je na dan Vseh Svetih pokrit na kolesu zdrčal skozi procesijo, ki se je ta dan vršila v Brumi.

Denarni trg se je v zadnjem času pri nas vsaj nekoliko izboljšal. Sicer je res, da se taka kriza kot je ravno sedanja, prehodi prav težko, a vendar ljudje študirajo listi, da so izplačevanja tekom decembra počasi pri bankah ponehala, zato pa so vplačila v prvih dneh tega leta prav razveseljivo narasla. To iz znamenje, da je ljudstvo vendar prav razumelo razne opomine in se na denarne zavode še najbolj zaneslo. Sicer je pa to edino pametno, kajti, ako imamo denar v hranilnici, ali je hranilnica toliko dolžna in mi tudi mera izplačati. Doma pa n. pr. papirnat denar lahko izgubi veljavo in izgubo imamo jaz. Če pa sem dal denar v banko, grem tja in zahtevam svoj denar nazaj. Kakor rečeno, iz naraščajočih vlog se vidi, da se na denarnem trgu vsaj deloma obrača na bolje.

Pismo z balkanskega bojišča. Usmiljena sestra Angela Dejak piše nekemu duhovnemu gospodu iz Kukuša z dne 18. decembra 1912 med drugim tole:

»Ko se je začela vojna, so Turki kakor na lov prišli v bulgarske vase, planili na prebivalce in jih pod nemilimi udarci gonili v ječe. Nekega revnega starčka je neki Turek vpregel v plug ter ga zbadal od zadaj, da je moral orati — seveda ne zato, da bi izoral njivo, nego zgolj zato, da ga je mučil. Drugod so poklali vse vaščane, može, žene in otroke, a kar je še hujske: vprizarjali so nezaslišane nesramnosti. Ponokod so zopet vas zažgali in postavili straže, da noben prebivalec ni mogel zbežati, marveč so vsi zgoreli. Godile so se strašne stvari, kri je tekla v potokih in grdih grehov je bilo čez mero.

V Kukušu so zaprli vse bogatejše ljudi z namenom, da jih ob prvi priliki zakoljejo; sploh so bili Turki pripravljani, da pokoljejo vse kristjane. To so Bolgari dobro vedeli; živeli so v smrtnem strahu in nihče si ni upal iz hiše. Zvedelo se je, kako Turki povsodi beže pred bolgarsko in srbsko vojsko, zato so se hoteli Turki maščevati nad krščanskim prebivalstvom in vse do zadnjega zatreti.

Toda 5. novembra zjutraj je nastal preobrat: Čuden strah je popadel Turke. Na vse zgodaj zjutraj opazimo, kako Turčinke kar preko polja beže v smeri proti Solunu. (Kakor se je zvedelo, so se tudi mnogi Turki preoblekli v ženske obleke in tako bežali.) Cel dan so bežali Turki v celih trumah — vsi proti Solunu. Ob 4. uri popoldne smo videli, kako teko iz mesta tudi višji gospodje in vojaki, kakor bi jih kdo podil. Vsi so spoznali v tem silnem strahu božjo roko — saj bolgarske vojske še nikjer ni bilo.

Ko so Turki odšli, se je bolgarsko prebivalstvo hitro oborožilo. Šele dva dni pozneje je prispela bolgarska vojska; najmanj 50.000 vojakov je šlo skozi Kukuš. Za toliko ljudi je bilo seveda treba veliko živeža. Ubogi vojaki niso jedli drugega kakor kruh in bili dva meseca noč in dan v snegu in dežju.

Draginja je že sedaj strašna, da reveži ne morejo živeti: 1 l mleka 1 K, 1 kg kruha 1 K, 1 jajce 30 vinarjev. Tako je v Solunu; pri nas vendar še ni tako. Toda kaj pa bo, ako se še kaka druga vojna zaplete. Kako žalostni časi so vendar prišli!

Grki se povsod vtikajo in nasprotujejo Bolgarom, s katerim se že od preje neizrečeno sovražijo. V Solunu so vedni nemiri med Bolgari in Grki.

**Protestantski agitatorji na delu.** Po Goriškem hodijo še vedno okrog protestantski agitatorji, ki prav usiljivo poročajo svoje sveto pismo, ki je izšlo v založbi Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Opozarjamo ljudi, da so te brošure od katoliške cerkve prepovedane.

**Največ kruha pojedjo na Danskem.** Statistično je dokazano, da v danski dr-

žavi porabijo razmeroma največ kruha. Na vsako osebo pride tankaj nič manj kot 287 kg kruha na leto. Na drugem mestu so v tem oziru Belgijci, kjer poje vsaka oseba letno 274 kg. Nato sledijo Francozi s 234 kg na glavo, potem Švicarji z 212 kg, dalje Nemci z 209 kg in nato pridejo Avstrijci, kjer se porabi 195 kg kruha na osebo. Malo kruha se poje v Italiji in na Portugalskem, kjer pride le nekaj čez 100 kg kruha vsako leto na osebo.

**Listnica uredništva.** Anonimni vprašalki (?). Poslano vprašanje ni za »Prim. List«, temuč bi sodilo v znanstveni list. Sicer je stvar zastarela — za pol stoletja. Pred 50 leti se je stvar resno razpravljala, dandanes bi se svet tacemu vprašanju — smejal. Ako želite pojasniti, zglasite se osebno, najbolje v nedeljo od 9. do 11. ure popoldne v Gosposki ulici št. 4. v župnijskem uradu kjer se vam bo radovoljno ustreglo.

**Srečna ljubozenska žalost.** V Hagendingu, Lorena, je iz sovraštva in iz ljubosumnosti napadel laški delavec Cecondio svojega hišnega gospodarja, kateremu je z nožem iztaknil obe očesi in ga z nožem strašno razmesaril. Laški lump je pobegnil.

## Mestne novice

**Umrl je dne 13. t. m.** Franc Hvala, delavec v Gorici. Bil je član »Slov. katol. delavskega društva«. Društveniki so se udeležili Njegovega pogreba z zastavo. Doma je bil iz Lokavca. Zapustil je udovo in dve hčerki.

**Odbor »Slovenskega katoliškega delavskega društva«** bo imel v nedeljo dne 19. t. m. ob 10. uri v društvenih prostorih sejo. Dnevni red: Letni račun. Predsenik: Ivan Gorjup.

**Zaprli so te dni pleskarja Franceta Motz,** ker je ukradel svojemu gospodarju sto kron.

**Zaradi zuganja s smrtjo** svojim bratom in starišem so zaprli Edvarda Okroglič iz Podgore.

**Zgodaj so začeli.** Te dni je tukajšnja policija zaprla petnajstletnega Alojzija Caverja, Henrika Solz, Rudolfa Maresch in Angela Portner. Zadnji šteje še le dvanaest let. Vsi ti malopridneži so iz Gorice in izvršili so več tatvin.

**Slovenska nedeljska zabavišča v Gorici.** — V nedeljo se je otvorilo v prejšnjem deškem semenišču slovensko nedeljsko zabavišče za župnijo sv. Ignacija v Gorici. Prišlo je okolu 80 otrok. Nedeljsko zabavišče v Malem Domu obiskuje okolu 100 otrok.

**Prizor v goriškem tramvaju.** — Peljal sem se v goriškem tramvaju. V Gosposki ulici vstopi hrilbovski kmetič, ki se je takrat najbrže prvič peljal z električno železnico. Kmet sede in vpraše dobrohotno in ponižno kondukterja, koliko da stane vožnja do kolodvora. »10 centesimi«, zavpije ostentativno kondukter. »A«, pride kmetu iz ust. »10 centesimi«, zakriči kondukter še ostentativneje. »Koliko?« vpraša kmet ves prestrašen. »10 centesimi« zatuli kondukter in vzame kmetu iz rok 10 vinarjev. S tem je bil ta prizor končan. Jaz pa sem v svojem srcu sklenil, da se ne bom nikdar več vozil z goriškim tramvajem, ako ne bom imel posebno velike sile in če se bom moral kdaj peljati, ne dam nikdar napojnine ljudem, ki tako sovražijo naš jezik. — Priča opisanega prizora.

## Gospodarsko.

**Davka prosto klanje živine.** V ponočni seji od 28. do 29. decembra 1912 je sprejela poslanska zbornica za živinorejce jako važen zakon. Sedaj velja

še zakon z dne 16. januarja 1877., dr. zak. št. 60, da mora plačati užitnino lastnik živinčeta, ako ga je moral zaklati, oziroma pobiti v sili. Ako n. pr. žival zbolí, ponesreči, ako jo zadene strela itd., je lastnik prisiljen, da jo pobije ali zakolje. In če proda samo nekaj mesa, mora plačati državno užitnino in deželno doklado. Tarifa od vola, bika, krave in nad leto starega teleta znaša v krajih z do 20.000 prebivalci 10 K 8 v, v krajih z do 10.000 prebivalci 7 K 6 v, v ostalih manjših krajih 5 K 4 v. Ako se žival preobije in jo mora lastnik zaklati ali pobiti, je to za reveža že itak nesreča; plačati pa mora še užitnino, ako odproda le nekaj mesa od pobite živine. Kmečki poslanci so že nekaj let pozivali vlado, naj predloži zakonski načrt, po katerem v takih slučajih ne bode treba plačevati užitnine in doklade. Vlada je tej zadevi ustregla in z novim letom 1913 stopi v veljavo nova določba. V vsakem slučaju pa mora lastnik naznaniti županstvu najkasneje v 12ih urah, ako je v sili moral pobiti žival. Vlada je tudi izjavila, da sme žival zaklati ali pobiti tudi mesar, toda meso sme prodajati le lastnik živali.

**Kako spoznamo, če so jajca sveža.** Kakor je znano, se marsikatera gospodinja opehari, ker kupi stara jajca za sveža. Sicer je malo težko dognati za vsak slučaj, ali je jajce sveže ali ne, ali vsaj doma se to lahko poskusi, preden se jih dene v to ali ono jed. Jajca naj se denejo v močno slano vodo. Ako plavajo vodoravno, so čisto sveža. Ako se postavljajo na špičasti konec, so stara, in sicer toliko bolj, kolikor bolj pokonci stojijo. Ako je debeli konec čisto iz vode, potem jajca niso več užitna.

**Uvoz živil na Angleško** postaja v zadnjih letih zelo ogromen. Na vsako glavo na Angleškem se računja za 75 K tujih živil. Nobena dežela na svetu ni tako navezana na živila iz tujih krajev kot ravno Angleška. Povprek pride na osebo 286 funtov pšenice, 56 funtov importiranega mesa, 50 funtov jajec in za 13 kron masla. Vsega skupaj izdajo Angleži za importirana živila 3.416 milijonov kron na leto, iz česar sledi, da se Angleži ob domači hrani ne morejo vzdržati razun prav kratek čas. Ako bi jim kaka tuja sila preprečila dovoz živil, se morajo v najkrajšem času vdati. Zato pa skrbje za tako velikansko brodovje, ki jim omogoča, da se branijo proti takim napadom.

**Zaloga alkohola** v začetku l. 1913 na Ogrskem znaša 148.487 hektolitrov.

**Za trgovske kroge,** ki imajo kake kupčijske zveze z angleškim trgov, je važno vedeti, da so v tem oziru agenti nujno potrebni. Kdor nima angleškega agenta, navadno ne proda nič, ker Anglež nikdar ne kupuje naravnost ampak vedno le po posredovanju. Marsikateri trgovec se je opekel, ker je angleškega agenta odslovil. Zato so pa tudi angleški odjemalci odslovili trgovca. Naša trgovina je že tako skrajno slabo razvita, zato je treba paziti tudi na take stvari, ki so sicer na videz malenkostne, a v resnici so važne in skrajno potrebne.

## Književnost.

**»Veseloigre in šaljivi prizori«**, spisal oziroma prevlela E. Klavžar in Šoški. Knjižica v velikosti 13 × 16, broširana, bo dobrodošla našim izobraževalnim društvom. Imeni pisateljev ste nam porok, da knjižica ima vrednost na sebi. Kdo ne pozna zdravega humorja imenovanih pisateljev oziroma prevajalcev? Veseloigre in šaljivi prizori so primerni za male odre na deželi. Društva, ki hočejo preskrbeti veselice občinstvu mnogo zdravega smeha, naj vprizore te igre. — Dobe se v »Narodni Tiskarni« v Gorici. Cena 1 K.



## GOSPODOV DAN.

OZNANILO.

20. jan. Ime Jezusovo. Fabijan, pap. muč. (250), Sebastjan, muč. (288);  
 21. jan. Spomin molitve Jezusove na Oljski gori. Neža, dev. muč. (304), Majnrad, pušč. muč. (861);  
 22. jan. Vincenc, muč. (304), Anastazij, muč. (28);  
 23. jan. Marijina zaroka. Emerencijana, dev. muč. (304);  
 24. jan. Timotej, šk. muč. (97), felician, šk. muč. (250);  
 25. jan. Izpreobrnitev sv. Pavla, Ananija, muč. (40);  
 26. jan. II. predpepelnična ned. Evan-gelij o sejavcu in o semenu. Polikarp, šk. muč. (166), Pavla vd.

Cel ta teden lahko dobijo vsi ve-rniki v Avstriji popolnoma odpustek, ako uredno prejmejo sv. zakramente, se vdeležijo ene sv. maše in molijo po namenu sv. Očeta.

Opazka. V nedeljo, dne 19. jan. bi padel praznik presv. Imena Jezusovega. Zarad nedelje »Septuagesima« se pre-nese praznik, ki ni najvišjega reda na prihodnji dan, a s a m o gledé cerkvene-ga praznovanja, glede cerkvenih moli-tev, ni pa v pondeljek zapovedan praz-nik za ljudi. Ljudje prazniku že zado-stijo v nedeljo in tudi popolnoma odpu-stek se lahko dobi že v nedeljo, kakor druga leta.

## „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Ena največjih zmot, če ne vobče največja v svetovni zgodovini, je bila ta, da Judje niso marali Jezusa iz Na-zareta spoznati za Mesija ali Zveličarja za očlovečenega Sinu božjega. Še dan-danes se maščuje in kaznuje ta zmot na izraelskem ali judovskem ljudstvu, po vsem svetu razkropljenem in razte-penem.

Judje so se tekom časa, posebno odkar mij Bog ni več pošiljal prerokov, nekako povsem pogreznili v posvetno. Tako si je ob času, ko je Mesija, Sin Božji, res prišel na svet, večina ljud-stva mislila Odrašenika mogočnega po-svetnega kralja, ki bi naj rešil Jude iz nadoblasti Rimljanov, pod katerih tež-kim jarmom so tedaj vzdihovali in ka-tere so tako smrtno sovražili. Ponosni Judje, posebno višji, izobraženi in bo-gati, farizeji in pismarji, si Mesijo niso mogli in hoteli misliti nizkega in zasra-movanega, dasi so ga preroki na večih mestih takega napovedali in opisali. Ne, k r a l j mora biti, ki bo premagal Rim-ljane, strl svetovno njihovo moč, pre-magal pa tudi vse druge narode ter jih podvrget žezlu izraelskemu.

V ti veliki zmoti so Sinu božjega krotkega in iz srca ponižnega, zavrgli! Ko je jezdit iz Betanije v slavnostnem sprehodu v Jeruzalem — mi praznuje-mo spomin tega slavlja na cvetno ne-deljo — je bilo ljudstvo prepričano: »Zdaj se bo dal izklicati za kralja! Na-to pa se dvignemo pod njegovo zasto-vo zoper Rimljane in zdrobimo njih moč!« A so se varali v svojem pričako-vanju. Z bridkostjo je ta prevara na-polnila srca. In to je bil eden poglavitnih vzrokov, da so nekaj dni pozneje tako neusmiljeno in divje zaltevali od Pi-lata: »Križaj ga! Križaj ga!»

Sv. križ, na katerem je Sin Božji, Zveličar sveta, umrl, pa je prepad med Judi in med kraljestvom božjim le po-večal. Judom je križ postal, kakor pravi veliki apostol narodov, sv. Pavel, »znamenje pohujšanja«. Ker so Judje križ in Jezusa Križanega le sovražili in zasramovali, so se apostoli odvrnili od njih in se obrnili k paganom, iz katerih smo izšli tudi mi. »Znano vam torej bo-di, da je paganom poslano to zveličanje božje, in oni bodo poslušali,« je zagro-

zil apostol narodov trdovratnim Judom. (Dj. apost. 28, 28.)

Nam je torej poslal Bog, hvaljen vekomaj, kraljestvo božje! — In če se mi vprašamo: »Kakšni pa je Mesija, Odrašenik sveta nam ljubši? Ali nizek, majhen in ubog, kakoršen je res prišel na svet in je bival tukaj med ljudmi, ali bi radi imeli visokega kakor Judje, mo-gočnega vojskovodja, ves svet vladajo-čega posvetnega vladarja?»

Kaj naj rečemo?

Poglejmo v zgodovino. Morda nam ona pomaga razrešiti vprašanje!

Kako mogočni so bili n. pr. Faraoni, kralji egiptovski! Zapovedovali so veli-kemu ljudstvu, stoječemu na visoki stopinji kulture. A kaj ima človeštvo zdaj od njih? Ničesar! Par mrtvih piramid v puščavi, sicer ničesar! One mrtve pi-ramide in ona molčeča svinga pač go-vore o njih slavi, a pripovedujejo tudi o trpljenju, s katerim jih je ljudstvo zi-dalo, o krvi, s katero je kitilo kamen s kamenom. Ker da bi Faraoni zidali te nebotične grobe z namenom, da dajo ljudstvu kruha, kakor trde nekateri zgodovinarji, ni posebno verjetno. Ta-ko mehkosrčni iti gospodje niso bili. Morda so se res bali revolucij lačnega ljudstva in so dali zaradi tega zidati, mogoče. A sicer? Njih moč, njih slava, kje je? Njih bogastvo, njih delo, kje so? Kakor je veter zabrisal njih stopinje v pesku, po katerem so stopali pred ti-soletji, tako je izbrisal čas njih moč, njih slavo, njih bogastvo, njih dela!

Mož in vladar, ki sem ga v dijaških letih najbolj občudoval, je bil Aleksan-der Veliki (roj. 356 pr. Kr. v Makedo-niji; † 323 H. junija v Babilonu.) Res, mož vreden občudovanja! Z 20 leti je nastopil vladarstvo, in ko je umrl v daljnem Babilonu 32 let in 8 mesecev star, je bil pod njegovo oblastjo skoro ves tedaj znani svet. Mož plemenit in nesebičen, dokler je bil trezen; v pija-nosti je seve moril najbožje prijatelje. Vladar, ki je živel kakor najzadnji vo-jak, spal na tleh, na goli zemlji, prena-šal z vojniki žejo in glad; ko mu je v puščavi, pod pekočim solncem, prinesel vojak v čeladi malo vode, ki jo je slu-čajno našel, da si ohladi izžgana usta, je izlil vodo v pesek, ker ni hotel nobene prednosti pred svojimi vojniki — ti so pa morali trpeti žejo; vojskovodja, ki je bil pri vseh napadih v prvi vrsti. Res, vreden občudovanja! A če se vpraša-mo: »Kaj pa ima človeštvo od njega?« si moramo priznati: »Ničesar!« Mnogo dobrega je storil svojim prijateljem v življenju, a komaj je zatisnil oči, so se čb njegovem truplu že prepirali za nje-govo dedščino, za neizmerno njegovo kraljestvo. O ljubezni ni bilo več go-vora!

Napoleon! Res, slavno ime, slaven mož! Milijonom in milijonom je bilo pred 100 leti ob tem imenu hitreje srce, v nemiru, v strahu, v grozi, a tudi ob-čudovanju, v navdušenosti, v ljubezni. A kaj je storil za človeštvo? Glejte, s svojimi armadami je preplaval vso Ev-ropo, gospodaril je po njej z ognjem in mečem, nad 50 milijonov ljudi je pognal v smrt. Torej le uničeval je, rodil gorje, zidati, osrečevati ni znal, ni mogel!

Na drugi strani po Kristus Gospod! Ta mali, nizki, ki so ga imenovali sina tesarja Jožefa iz Nazareta! Ta krotkim ponižni, prijatelj malih in nizkih, ljubi-telj otrok! Brez vojsk in brez armad, brez vsake vidne zunanje, posvetne moči je vpisal svoje ime v srca milio-nov in milijonov. In ne le za eno leto, za deset let! Za tisoč in tisoč let! Če je kaj na svetu, kar se ne stara, kar je večno mlado, večno zeleno in cvetoče, večno vroče in plamteče, je ljubezen src do Jezusa! S svojo ljubeznijo je vpisal to ljubezen v človeška srca, in vpisana je bolj stanovitno, nego če bi bila v marmor vklesana.

In kako to?

Velika stvar je, če reši kdo koga iz sužnosti. Kako slave Bolgari vedno carja Aleksandra ruskega, ki jih je rešil izpod turškega jarma. »Carja osvoboditelja« ga kličejo z navdušenim og-njem, večičastne spomenike mu stavijo. Velika stvar je, če reši kdo koga iz suž-nosti!

A glejte, je še hujša sužnost nego turška sužnost, je še večje trpljenje ne-go trpljenje pod jarmom krutih never-nikov. In to je sužnost greha, to je ja-rem hudega duha, to je nemir vesti, to je kes srca!

In glejte, da nas reši tega najhujše-ga jarma, te najstrašnejše sužnosti, te-ga najbolj pekočega trpljenja, zato je prišel na svet Jezus Kristus, Sin Božji.

Judje so mislili le na posvetno sla-vo, na minljivo posvetno gospodarstvo, na zlate posvetne krone. A kaj je vse to pred Bogom? In kaj je vse to nam? Kaj bi nam pomagal najmogočnejši vla-dar sveta, če pa si k njemu ne bi upali? Kaj bi nam pomagal kralj, ki bi mu bila pokorna vsa ljudstva sveta, ko naša du-ša trpi in kriči: »Mir, mir! Samo to bre-me s srca, samo to zavest, da sem so-vražnik Boga, z vesti, in spet bom sre-čen človek!« Nič bi nam ne mogel po-magati?

A glejte, da nam to breme odzva-me, je prišel Kristus Gospod na svet. Nebesa so se približala zemlji, da se mi približamo nebesom. In da se ne bi nih-če bal priti k Njemu in Mu potožiti svo-jo bol in svoje gorje, je prišel Kristus Gospod na svet mačen, ubog in poni-žen. —

In pred tem malim, ubogim, poniž-nim in iz srca krotkim pripogibamo mi v globoki ponižnosti, v goreči pobož-nosti, v hvaležni ljubezni svoja kolena in ga molimo in zahvaljujemo iz globo-čine srca: »Hvaljen bodi Jezus Kristus, Ti, zaradi nas in naših slabosti ponižni in mali Ti Sin Božji in naš Gospod in Odrašenik!« X.

## Hlebček kruha.

Fo naših hribovskih krajih spi v zimskem času marsikedo kar na peči, tako tudi pri Lukežu v Podgorju. Hla-pec in pastir sta ležala na peči. Neko lepo, mesečno noč se pa vrata tiho od-pro in v hišo pride — tiho, kakor duh — mala ženica. Hlapec, ki je bil zbujen, je kar pogrelo. Gospodinja je bila malo časa prej umrla in — ravno ona je, rav-no tako velika, ravno tako oblečena! Tiho gre ženica, vsede se na en stol in kmalu začne hlapecu kimati. — Hlapec ni vedel, kaj narediti, govoriti se ni u-pal in začne pastirja ščipati toliko časa, da ga je zbudil. Tudi pastir je videl že-no in je spoznal rajno gospodinjo.

Za nekaj časa ustane žena in gre, kakor je bila prišla — tiho, brez vsega šuma.

Drugo jutro pravita oba, kaj sta videla in poznali so ju vsi, da ne lažeta in sklenili so po lepi navadi, da se kaj miloščine da kot pomoč za rajne. Ne-sejo koj žita v mlin in še isti dan so spekli kruha za reveže.

Ravno je bil kruh pečen proti ve-čer, ko pride znana žena iz sodenja vasi — ker je bila siromašna, dobi tudi ona en hlebček z naročilom, naj moli za rajno gospodinjo, ki je prišla preteklo noč »nazaj«.

»Da, ravno sem vam hotela pove-dati, da sem bila to noč prišla v vašo hišo se nekoliko pogret, šla sem obi-skat... v...; zeblo me je, pa sem re-kla, naj stopim malo notri k Lukežu, da se malo ogrejem — saj sem pazila, da nisem delala šuma, pa sem rekla, mo-ram vendar iti povedat sedaj, da bi ne mislil kedo kaj hudega, ako bi me bil vendarle opazil.«

Vrata so bila v starih časih, ko so bili ljudje še »po starem« poštenji, veči-noma le priprta in ne zaklenjena s klu-

čem; pa je bila pojašnjena ponočna pri-kazen. Kimala pa žena ni hlapen, temuč bila je nekoliko zadremala.

Hlebček kruha je pa le dobila!

## Naša nadškofija.

Naša nadškofija ima samo okoli 270.000 vernikov. Ljubljanska škofija jih ima več, okoli 600.000 in Tržaška približno 432.000 — vendar je pri nas »nadškofija«, v Ljubljani in v Trstu pa samo »škofija«. Pod goriško nadškofijo spadati tudi še škofiji Foreč-Pola (155.000 vernikov) in Krk (67.000 duš). Goriški nadškoj je naslednik Oglejske-ga patrijarha in Oglej je bil več in važ-nejši, kakor Trst, ali Ljubljana. Sv. cer-kev ostane pri tem, kar je bilo, saj je tudi Dunaj mnogo večji, kakor Rim, druga mesta so še večja, vendar ostane papež vedno v Rimu, kjer je bil dosedaj.

V naši nadškofiji je župnij 86, kura-cij 65, beneficijev 13, kaplanov-duhov-skih pomočnikov bi moralo biti 113. Vseh duhovnikov bi moralo biti 328, toda jih je samo 205 v pastirstvu.

Kaplanskih mest je praznih kar 74! Če torej kje nimašo duhovnika kaj ho-čemo?

Študentov je sicer povsod mnogo, skoro preveč, ali duhovnik postati, jih ne mika. Drugod jim kaže več plače, menj dela, menj truda in malo jih je, ki so toliko navdušeni za božje kralje-stvo, da bi se uvrstili med služabnike sv. cerkve.

Upanje je, da bo tej stiski odpomo-glo pelagoma deško semenišče, kjer bo mogoče vzgojevati več dijakov, kakor dosedaj. Kedor more, naj pomaga, da bo rastle, priporočamo miloščino, ki se na-bira po cerkvah ob kvaternih nedeljah.

## Kinezi in ples.

Nek evropski poslanik v Pekingu je priredil navadni pustni ples ter po-vabil prav, kakor se spodobi, tudi razne kineške dostojanstvenike. Eden teh gle-da in gleda, nazadnje praša poslanika: »Ali se nič ne trudite pri tem?« »O, se-veda se utrudimo!« »Je li pa to delo ta-ko potrebno, da se je m o r a opraviti?« praša kinez nadalje. »Je pač že tako, da mora biti tudi to,« odgovori poslanik. »No, potem bi pa jaz raje enemu poslu ukazal, naj opravi to delo zame, čemu jih pa plačujem?« pravi kinez, katere-mu ni šlo v glavo, čemu ves ta trud — do znoja, ko bi se vendar tako lahko prihranil!

## Iskrice.

»Križ« še vedno nadlogi pravi, a ga s ponosom na prsi stavi.

Tème človek zdrav ne ljubi;  
 Kedar si je želi,  
 bolno ima dušo,  
 ali pa oči.

Če ženska peró na klobuku ima,  
 ne misli takoj, da je angelj z neba;  
 da gospa bi morala biti,  
 pa tudi ne smeš še soditi.

Kakoršna njiva, taki sadovi,  
 kakoršen oče, taki sinovi,  
 hčere so tudi, kakoršna mati,  
 nekaj napak le še moraš dodati!

Smola in luža samo  
 nas se prijemlje radó  
 ne pa — zlató.

Širite „Primorski List“!



## Novi vek.

Romantičen igrokaz v petih dejanjih.  
Spisal \* \* \*

(Dalje.)

Ivanka: Kaj pa hočejo ti gospodje?

Janez Potokar: Vse bi bilo dobro, ko bi ne imeli v Solkanu Lutroveev, ki hodijo tožit radi te cerkve. Za danes jih hoče namestnikov odposlanec zaslišati v Solkanu. (Proti Uršuli.) Tja boš morala tudi ti.

Alojzija: (se začne jokati in se vrže Urški okoli vratu): Oj, ti uboga Urška! Kod boš morala še hoditi!

Uršula: Jaz se jih pa nič ne bojim. Le pojdimo! Fovedati hočem vse po pravici.

Ivanka: Kar vse pojdimo z njo!

Alojzija (jokaje): Kam jo hočete peljati. Ona ne more iti, ker je bolna. Ona pojde domov.

Janez Potokar: G. odposlanec namestnikov hoče z njo govoriti. Počakajmo tu, ker pride kmalu sem, da si ogleda zidališče. Potem bo zaslišal v Solkanu tožitelja. Tja bo morala iti tudi Uršula, kakor sem slišal.

Alojzija: Ali bo morala iti?

Janez Potokar: Tako je rečeno.

Alojzija: Zakaj jo vedno preganjajo?

(Dalje prih.)

## Iz goriške okolice.

g Ljudsko gibanje v Solkanu l. 1912: Rojenih je bilo 139, umrli 54, poročenih 21 parov. Stanje duš v Solkanu 1. januarja 1913 3222.

g Čepovan. Tukajšnja kat. politič. čitalnica bi imela letni občni zbor v nedeljo — 19. januarja — popoldne po blagoslovu v posojilniški sobi.

g Solkan: Odbor »Hranilnice in posojilnice« v Solkanu je v svoji seji 12. jan. sklenil zvišati počeniš s 1. jan. 1913 do preklica obrestno mero hranilnih vlog na 5% in posojil na 6%.

Umrla je v torek v Št. Andrežu g. Lucija Pavletič roj. Budal. Pogreb je bil danes ob 3. uri pop. N. p. v m. Preostalim naše sožalje!

g Kozana. Vložna knjiga št. 76 hranilnice v Kozani-Vipolzah se je lastniku zgubila ali pa mu je bila odnešana. — Zato se jo s tem prekliča in je za vsakega razun vlagatelja brez vrednosti. —

## Iz ajdovskega okraja.

»Hranilnica in posojilnica« v Rihembergu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, je s prvim januarjem 1913. zvišala obrestno mero. Posojila se bodo obrestovala po 6%, hranilne vloge pa po 5%. Odbor.

»Soča« sprejema še sedaj dopise rihemberških »naprednjakov« proti bivšemu županu g. Pavlici. Pritožujejo se, da je bivši župan delal zamotane račune. Na to odgovarjamo: Občinski računji niso zamotani, ampak možgani mož, ki to pisarijo, so zamotani, ker jih ne razumejo. Deželni odbor je vsako leto odobril račune bivšega župana in je našel pri njegovem odstopu račune in blagajno popolnoma v redu.

Sicer se pa ne čudimo rihemberškim zagrizencem, da take reči pisarijo, čudimo se le gg. okolu »Soče«, ki take reči sprejemajo, mesto da bi nam rajši pojasnjevali v svojem listu o računih »Trgovsko-obrtno zadruga«, kjer so tako imenitno gospodarili, da jih proklinja cela dežela. Pojasnite nam vendar enkrat, kam so zginili milijoni? Povejte nam, v katerem žepu tičijo? Naše poštene može, ki so dali pošten račun za vsak vinar, pustite pri miru! »Soča« naj pometa pred svojim pragom! Sicer bomo o tem še govorili, ko bo sedanje rihemberško županstvo prvokrat položilo občinske račune. Radovedni smo, kakšni bodo ti računi?

a Šmarje. Včeraj se je tukaj poročil okrajni sodnik v Ajdovščini g. dr. Herman Ferjančič z g.čno Mimi Gruntar. Bilo srečno!

a Sv. Križ-Cesta (na Vipavskem.) Prih. nedeljo dne 19. januarja 1913 pop. po blagoslovu bode imelo »Kat. Slov. Izobr. društvo« svoj redni občni zbor z navadnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi odbor.

## Iz cerkljanskega okraja.

Vabilo k veselici, katero priredi »Kat. slov. izobraževalno društvo« v Cerkljem dne 19. januarja 1913 točno ob 3. pop. v društveni dvorani »Gospodarskega doma«.

## Iz kanalskega okraja.

kl V duhovnjiki Marijino Celje razsaja otročja bolezen: osepnice. Drugekrat se nismo veliko zanjo zmenili. Prišla je in odšla. Le redkokedaj je zahtevala kako žrtev. Po osem dni so bili otroci v postelji, pa so bili zopet čili in zdravi. Letos pa nastopa vse drugače. Ni namreč sama ampak ima seboj dva prav huda spremljevalca, ki otroke spravljata ali v grob ali na rob groba: to sta: črevesni katar in kašelj. Ko to pišem leže štirje otroci na mrtvaškem odru.

Po vseh hišah imajo približno po toliko bolnikov, kolikor otrok. Nekateri leže že po tri in štiri tedne in še ni znakov boljšanja. Prav bi pač bilo, da bi se okrajni zdravnik k nam potrudil ter dal starišem potrebna navodila, kako naj obolele otroke zdravijo in kako naj v bolezni z njimi postopajo.

kl Cestno črto Kojsko - Kobalar - Marijino Celje podaljšajo letos do Kambreškega. Prvotni načrt, po katerem bi šla cesta po severo-zapadni strani (po strani hriba, ki je proti Italiji obrnjen) so iz vojaških ozirov spremenili v toliko, da pojde od kostanjeviškega križišča do Kambreškega po jugovzhodni strani. Cesta se vkljub zimskemu času prav pridno gradi.

kl Avče. Tuk. »Kat. slov. izobraž. društvo« priredi dne 26. t. m. po blagoslovu veselico. Vspored priobčimo prihodnjic. — Posebnih vabil se ne bo razpošiljalo.

kl Marijino Celje nad Kanalom. V Kostanjevici je umrl 7. t. m. daleč na okol iznani trgovec, krčmar in posestnik Andrej Blažič (Naužar.) Obilna udeležba pri pogrebu ljudi od blizo in daleč je pričala, kako občespoštovan mož je bil pokojni. Bil je dolgo let načelnik cerkveno-skladovnega odbora, cerkveni ključar, večkrat župan župa-

nije Ajba, zdaj podžupan, ud krajnega šolskega sveta i. t. d. Sploh nakladati so mu vse službe, katere je pa tudi vestno izpolnjeval. Z njegovo smrtjo se je odprla velika vrzel, za katero zapreti ne bo lahko najti pripravnih in izkušenih mož. Osiroteli družini srčno sožalje, pokojniku pa večni mir in pokoj!

## Iz tolminskega okraja.

t Na Idriji pri Bači bo prihodnje nedeljo po popoldanski službi božji občni zbor »Izobraževalnega društva«. Pred občnim zborom bo predavanje: Balkanska vojska in njen kulturni pomen.

t Podbrdo. »Kat. slov. izobr. društvo« ima dne 26. januarja v nedeljo takoj po sv. maši v društvenem prostoru svoj redni letni občni zbor z običajnim vspešdom. Pridite vsi člani in še druge somišljenike pripeljite s seboj.

t Poroka. V soboto, dne 18. t. m. se poroči naročnik »Prim. L.« Ivan Kovačič iz Modreja pri Sv. Luciji z Marijo Šuligoj. Poroka bo v Čepovanu. Mlademu paru obilo sreče!

t Častno kolajno za 40-letno zvesto službovanje je podelil tržaški namestnik občinskemu slugi v Podbrdu Mihaelu Kaltnekarju.

t Vabilo k veselici, katero priredi dne 19. januarja 1913 Slov. kat. izobr. društvo »Danica« na Selih s sledečim vspešdom: 1. Čveterospev. 2. »Fernando, strah Avstrije, ali izpreobrnenje roparja«. 3. Čveterospev. 4. »Bratranec« (burka v 1 dejanju). 5. Čveterospev. 6. Srečkanje. Vstopnina k veselici: 1. sedež 1 K — II. sedež 80 vin. — stojšča 40 vin. Veselica prične točno ob 4. popoldne. K obilni udeležbi vabi odbor.

t S hribov ob Baški dolini. Moj namen je, omeniti nekatere sovražnike, ki danes prouročajo slabe čase. Danes se često slišijo besede: slabi časi. Žalibog je to tudi resnica. Delavec toži čez nezno draginjo, kmet zopet, da so veliki davki, predragi posli in sploh vsi delavci. Delavec misli, da kmetu gre vse dobro; kmet zopet pravi, kako delavci lahko izhajajo, ker jih mora tako drago plačevati; kmet pravi: »Ako konec leta napravim račun, tako vidim da moje delo ni plačano, če primerjam z delavcem itd. In res, ako bi človek slišal le enega, bi mislil, da je popolnoma opravičena njegova pritožba; če pa začnemo stvar bolj resno premišljevat, pa pridemo na to, da so res slabi časi. Vendar moremo priznati, da kmet veliko lažje izhaja kakor delavec (ne mislimo to o bratih alkohola ampak na trezne gospodarje.) Vzemimo n. pr. enega delavca, ki ima malo hišico in toliko zemljišča, da niti pri svojem posestvu ene krave ne more vzdrževati ima pa morda veliko družino, domači pridelki navadni so krompir in fižol in še tega le malo, o žitu še govoriti ni. Torej vse drugo, kar potrebuje, si mora zaslužiti s svojim delom. Če pa pogledamo kmeta, res se trudi in dela in ima velike skrbi, vendar ni primerjati z delavcem po tovarnah, v gozdovih itd. Za kmetom ne stoji po deset priganjačev in on ni tako izpostavljen raznovrstnim nevarnostim. Morda kateri poroče: kmetu pretijo nevarnosti nevilite, toča, ogenj in Bog ve še vse kaj; pa tudi delavec je izpostavljen takim ne-

varnostim in še drugim. Kolikokrat nalletijo delavci na brezvestne delodajalce in podjetnike, ki jih izkoriščajo na razne načine. Oglejmo si n. pr. drvarje. Le premnogokrat se sliši, ta ali druga »kompanija« je nič ali pa prav malo zaslužila. Kmet pa danes vse lahko in drago proda, nasprotno pa mora delavec vse drago kupiti. Kmet se vendar pošteno preživi pri svojih pridelkih in pri svoji družini doma. Delavec pa mora iskat dela po svetu. Zemlja in živina kmetu vseeno nekaj da, če si tudi privoščiči kako uro ali kak dan počitka. Kaj pa delavec? Če ni ob določenih urah pri delu, nima niti plačila, za nameček pa kakšenkrat kazni in tudi pride morda ob službo. (Konec prih.)

t Pri Sv. Luciji na Mostu je bilo v letu 1912 rojenih 62 otrok, 36 moških, 26 ženskih. Daj jim Bog rasti kakor na velikosti in starosti, tako tudi na modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh! Umrlo jih je 44, moških 22, žensk 22. Daj jim Bog večni mir in večna luč naj jim sveti! Poročenih je bilo 19 parov. Daj jim Bog v svetem zakonu srečno živeti in na štirih ramah potrpežljivo nositi svoje dolžnosti in težave!

## Iz kobariškega okraja.

kbd Kred. Zopet je priredilo naše društvo veselico, ki je zadovoljila vse, ki so se je vdeležili. Izobrazil in razvedrilu je bil sestavljen vspeš. Novoleten govor o velikih dneh, v katerih živimo in ki zahtevajo močnih vsestransko zavednih in odločnih ljudi je govoril Košanov Jože. Deklamacije so pokazale, da se znajo vglobiti naša dekleta v duh pesmi. Deklamovalke so bile: Marija Skočir, Tončka Čebokli in Katica Butul. Vsa čast jim!

»Sanjavi Janko«, mladinska gluma, je še posebno ugajala. Čudili smo se lepemu nastopu našega Znančka — Jurecovega Jančka v vlogi Janka. — Presenetila nas je s svojim lepim nastopom v vlogi prihceze Katica Ručna in Marija Bon kot vila. Tudi mati, krojač Kozlč, črevljarski vajenec in slugi so dobro rešili svoje vloge.

Dosti smeha je vzbudila nalašč za našo prireditev spisana burka — »Zgubljena stava«.

Šaljivo srečkanje je imelo 90 dobitkov in ni manjkalo tudi pri njem smeha!

Splošna želja je, da bi društvo priredilo v kratkem zopet kaj podobnega.

## Iz bovškega okraja.

b Župnija Soča imela je v l. 1912: porok 9, krstov 24, mrtvih 11.

b V bovški županiji je bilo v l. 1912, 65 rojenih, 48 mrtvih in 5 parov poročenih. V Logu je bilo 15 rojenih, 11 mrtvih, 3 pari poročeni. V Trenti je bilo 11 rojenih, 3 mrtvi, 1 par poročen. Na Srpencih: 48 rojenih, 37 mrtvih, 8 parov poročeni.

Iz Bovca. Malo pozno sicer, toda toliko srčneje pozdrave prinašamo iz naše Švice priljubljenemu »Primorskemu listu« za novo l. 1913. Z veseljem čitamo ga doma, s hrepenenjem pričakujemo ga naši delavci raztreseni po svetu. Gotovi smo, da bode tudi v tem letu vstrajno držal se gesla: Vse za vero, dom, cesarja! Z veseljem pozdrav-

Najboljše manufakturno blago po zelo nizki ceni prodaja tvrdka Teod. Hribar v Gorici Gosposka ulica števil. 6.









Najboljše in najmoderneje sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošilja najceneje Jugoslov. razpošiljalna R. STERMECKI v Celju št. 304. Vzorci in cenik čez tisoč stvari z slikami poštne prosto.

SPOMINJAJTE SE OB VSAKI PRILIKI »SOLSKEGA DOMA«!

Očala vsake vrste natančno po zdravniških predpisih in brez kakor tudi tlakomere, toplotne, kompase, različne mere za vino, mleko in žganje itd. Vse po najnižjih cenah pri trvdki

**Aleksander Ambrožič,**

urar in trgovec z zlatino in srebrno in optičnimi predmeti.

GORICA, GOSPOSKA ULICA št. 16 (Prej Korso Verdi 26.)

## JOSIP TERPIN

naslednik Antona Potatzky

v Gorici na sredi Raštola št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovanje nürnberškega in drobnega blaga, ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine za pisarne, kadilce in popotnike. Najboljše šivanke in šivalne stroje; potrebščine za krojače in črevljarje. — Svetinjice, rožni venci in mašne knjige.

**Hišna obuvala za zimске in letne čase.**

Raznovrste semena, trave in detelje.

Najboljše preskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih na deželi.

P. n. g. pričakuje obilnih odjemalcev.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

## MIHAEL TURK

GORICA na Kornu št. 6. GORICA priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. Zagotavlja točno postrežbo. — Sprejema naročila za maskiranje po zmernih cenah.

Odlikovana pekarija

in sladčičarna

## K. Draščik

v Gorici na Kornu

(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmanos in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

## JOSIP TERPIN

naslednik Antona Potatzky

v Gorici na sredi Raštola št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovanje nürnberškega in drobnega blaga, ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine za pisarne, kadilce in popotnike. Najboljše šivanke in šivalne stroje; potrebščine za krojače in črevljarje. — Svetinjice, rožni venci in mašne knjige.

**Hišna obuvala za zimске in letne čase.**

Raznovrste semena, trave in detelje.

Najboljše preskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih na deželi.

P. n. g. pričakuje obilnih odjemalcev.



Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

## Anton Kuštrin,

v GORICI

Gosposka ulica št. 25

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.



## Ivan Bednařik

priporoča svojo

## knjigoveznicu

v GORICI

ulica della Croce št. 6

POZOR!

Kdor hoče imeti pristno naravno belo vino, teran, refošk itd., naj se blagovoli obrni na: Anton Stibilj, Ustje št. 80 p. Ajdovščina. V kleti se nahaja garantirano pristno vino. Cena zmerna. Prodaja se od 56 litrov dalje. Posodo mora poslati ali pripeljati naročnik sam.

Za vsa v svojo stroko spadajoča dela se topla priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi

## IGNACIJ MALI

čevljarški mojster

GORICA, Via Morelli št. 6. GORICA.

Zaloga galoš in gamaš.

Izvršuje se tudi popravila istih. V delavnici se izdelujejo najfinejši in najtrdnjejši izdelki.

## Alojzij Gril, m'zarski mojster

v Št. Andrežu pri Gorici št. 81

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo dobro urejeno mizarško delavnico in zalogo pohištva. Kdor želi kupiti po ceni, naj se obrne do te tvrdke. Sprejme tudi naročila po vzorcih. — Plačevanje se dovoljuje tudi na obroke.

## NAZNANILO.

Uljudno naznanjam p. n. občinstvu, da sem prevzela v lastno režijo HOTEL in RESTAURACIJO pri

## ZLATEM JELENU V GORICI!

Podjetje, katero sem otvorila 30. decembra t. l. to je v ponedeljek pred novim letom, bodem vodila sama. Skrbela bodem, da bodo cenj. gostom poleg Pilzenskega in Puntigamskega piva na razpolago vedno le pristna naravna vina in dobra kuhinja.

Nadejam se, pridoditi si s točno postrežbo, z zmernimi cenami in snažno oskrbo sob zaupanje od strani slavnega občinstva.

Za obilen obisk se priporočam

Paula Koren.

V. mesecu decembru 1912.

## „CENTRALNA POSOJILNICA“

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

v GORICI

obrestuje hranilne vloge po 5%. Daje članom posojila na vknjižbo po 6%, na menice po 7%, na mesečno odplačevanje, ki znaša mesečno 2 K za vsakih 100 K. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Zadružni urad je v lastni hiši Corso Glus. Verdi št. 32, I. nad. — Uradne ure vsak dan razun nedelj in praznikov od 8. ure zjutraj do 1. popoldne.

ODBOR.

boljše stroje  
rezanje mesa,  
izdelovanje klobas.

Peči, štedilnike,  
v lite kotle in vse  
v železno stroko  
spadajoče predmete.

**Le pri naši tvrdki**

## Pinter & Lenard

trgovina z železnino  
GORICA, Raštelj 7-9.

C. kr. priv. kroji

Strokovna krojačnica za izdelovanje oblek vsakega stanu, po najnovejšem kroju. Največja zaloga blaga in gotovih oblek. Podpisani priporoča sl. občinstvu, da si ogleda mojo bogato zalogo. Prepriča naj se vsakdo sam, da vdobi edino v moji trgovini dobro in najceneje blago na meter, kakor tudi gotove obleke za gospode, dečke in otroke.

## M. POVERAJ

Gorica — Trvnik št. 5 — Gorica

Prave

## Čebelno-voščene sveče

in sveče za pogrebe po nizki ceni in olje za večno luč.

# MED

za pitanje čebel in za zdravilo

priporoča udani **J. Kopač, svečar v Gorici.**

## Dr. Schmidt-ov balzam proti ozebkom.

Najboljše sredstvo proti ozebkom na rokah, na nogah, na ušesih ali na nosu. Če se je porabi ob prvem mrazu, pri prvih znakih, pri prvi oteklini ali pri prvem srbenju, ne izostane takojšen dobrodelen vpliv. Vporablja se tako, da se zvečer in zjutraj z njim drga ozebke, dokler ni balzam absorbiran.

Cena 60 vin. steklenica.

## Dr. Schmidt-ovo mazilo proti odprtim ozebkom,

priporočeno od najuglednejših zdravniških oblastnij, je najboljši pripomoček za odpravo odprtih ozebkov v najkrajšem času.

Cena 80 vin. lončiču.

Izključna prodaja v lekarni  
**CRISTOFOLETTI, c. in kr. dvorni dobavitelj, Gorica.**

# Podružnica „Ljubljanske kreditne banke“ v GORICI

— se bavi s vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. —  
Vloge na knjižice obrestuje po 4%, vloge v tekočem računu po dogovoru.

Delniška glavica K 8.000.000. Centrala v Ljubljani. — Rezervni zaklad K 800.000. —

PODRUŽNICE: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Izdajatelj in odgovorni urednik J. Vimpolšek v Gorici. Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici (odgov. L. Lukežič).